

DANSK SELSKAB FOR MARINBIOLOGI

REFERAT AF TEMADAGEN

FORMIDLING AF DET MARINE MILJØ

2. OKTOBER 2014.

"If you can't communicate, you can at least shut up!"

Med disse ord bød formanden Kurt Jensen velkommen til temadagen, og gav straks ordet til professor Katherine Richardson.

Katherine Richardson:

Menneskets sanser er ikke udviklet til at sanse havet.

På land udgøres over 90 % af primærproduktionen af store, store planter, mens den i havet udgøres af meget, meget små alger.

Havets betydning i fire korte one-liners:

- Lagrer og transporterer varme/energi rundt på kloden
- Styrer den globale hydrologiske cyklus
- Indeholder høstbare ressourcer
- Styrer C-, O₂-, N-, P-, og Si-cyklernerne.

Det naturlige grundlag for menneskets udvikling har været stabilt de seneste 12.000 år, hvor alle de store civilisationer har udviklet sig.

Mennesket har i de seneste 60 år påvirket og ændret vores egne omgivelser herunder også havet. Det ses bl. a. ved at:

- C-indholdet også i dybhavet er steget fra 1980 til 1999.
- pH er faldet i samme periode, og det forventes at den fortsætter med at falde indtil 2065, hvilket vil hæmme evt. helt fjerne kalkopbyggende organismer fra havet.

Den stigende N-P-tilførsel fra land har medført en række kaskade-effekter:

- Mere prim.prod i overfladen og mindre i dybden pga. mindre lys.
- Mindre alger-arter står i stigende grad for størstedelen af prim.prod.
- Betyder at der nu er flere lag i fødekæden, og dermed mindre energi til top prædatorer
- Betyder mindre iltproduktion i bundvandet, og dermed dårligere iltforhold.

Det er imidlertid interessant at processen er reversibel, hvilket bl. a. kan ses af de seneste års data fra Kattegat.

Stig Hjarvad:

Snakkede om den tiltagende medialisering hvor medierne fra at have været integreret i samfundsinstitutionerne udvikler sig til selvstændige institutioner.

Dette betyder at den sociale interaktion mellem individer og mellem institutioner i dag mere foregår **igennem** medierne end direkte mellem individer og/eller institutioner.

Desuden er vi hver især blevet mere tilgængelige for en lang række medier, især gennem de sociale medier.

Den medieprofessionelle logik tilsiger, at det i dag langt mere er den enkelte "gruppe" der internt både producerer og kommunikerer informationer.

Kilderne til informationerne har ændret sig fra "indholdsmennesker" – fagfolk som fx Lieberkind, Kjærsgaard m. fl. – til "medieprofessionelle" som fx Chillball film, fordi kampen i dag pga. det enorme udbud af informationer og informationskanaler står om forbrugernes opmærksomhed.

Dermed er også opstået et nyt begreb: Gatekeepers, som er dem der sorterer i de informationer som vi andre skal høre/se.

Udfordringerne for dem der skal formidle havet er bl. a.

- Både naturen og problemerne er usynlige for langt de fleste
- Problemerne er abstrakte – de er indirekte, de er langtidsvirkende
- Næsten ingen har primær erfaring med havet
- Medierne bliver dermed afgørende for vores opmærksomhed og handlinger.

Sara Tougaard:

Tog udgangspunkt i skoleelevers stort set manglende viden om havet som en væsentlig forhindring når havet skal formidles.

Som formidler skal man gøre sig en række didaktiske overvejelser når man vælger stof til undervisningen:

- Basisfag-didaktik: Fx videnskab
- Etno-didaktik: Modtagergruppens interesser, kulturelle/religiøse baggrund
- Samfundsfags-didaktik: Hvad skal/bør borgerne vide.

Forskellen på børns og voksnes opfattelse af fx natur ligger bl. a. i det simple forhold, at børns perception er baseret på vores basiskultur, hvor voksnes er vidensbaseret.

Peter Mailand:

Har fået oprettet en frivillig marinbiologisk 3-årig linje på Rødkilde Gymnasium i Vejle, bygget op omkring fire hovedtemaer:

- Konkret marinbiologi

- Naturovervågning (f.eks. ålegræs, blåmuslinger)
- Stenrev
- Hav og mad

Der har hidtil ikke været problemer med at samle elever nok til et hold.

Undervisningen omfatter bl. a. et nordisk samarbejde med udveksling af elever med bl.a. Norge (Frøya) og Sverige (Lysekil).

Se mere på www.marinbiologi.dk

Morten Seifert:

Skrev en kronik i Politiken "Naturens sjæl kan ikke formidles."

Essensen var, at hvis ikke man i sig selv har potentialet til glæden eller begejstringen ved naturen, så kan man ikke få den. Og altså hjælper selv en fremragende formidling ikke på dette punkt.

Nævner sine egne erfaringer med sine to store sønner, der på en dagslang vandretur langs Møns Klint oplevede stilheden indfinde sig og opmærksomheden mod omgivelserne – naturen – blive skærpet.

Kontrasten blev oplevet ved Naturcenter Møn hvor kommentaren var: "Nu er det hele jo ødelagt!"

At viden om naturen i sig selv giver interesse for naturen er en misforståelse.

Stiller tre centrale spørgsmål til natur-formidlere.

- Kan vi formidle det vi ikke forstår?
- Tør vi erkende at der er meget vi ikke forstår?
- Tør vi erkende at vi er dybt afhængige af naturen?

Under den efterfølgende diskussion var hovedtemaet at give børnehaver og folkeskoler langt bedre muligheder for at fascinere børnene gennem ophold og læring ude i naturen.

Pauli Andersen:

I den skrevne presse er det i dag meget vanskeligt at få bragt artikler om naturen, fordi:

- Læserne er ikke interesserede, dvs. naturartikler sælger ikke.
 - Kontakten til eksperterne er blevet meget vanskeligere.
-

Peter Skjødt Hansen:

Hvad er det i dag der skal til for at lave en god TV-udsendelse om naturen?

- Den skal være visuelt fængende
- Der skal være en god historie (fx Cousteau: Jagten på det ukendte!)
- Der skal være noget der faciliterer historien:
 - Det skal være et godt produktions-team
 - Man skal tænke: Gid det var mig
 - Eller: Godt det IKKE er mig!
- Veloplagt og veltilrettelagt speak
- Temaet skal være relevant, der skal være et link til hverdagen: Fx P-piller og hormoner i miljøet
- Der skal være noget konkret "på spil".

Jon Hollesen:

Med sang og fagter og praktiske stunts demonstrerede Jon hvordan vores kropssprog og vores talesprog i dén grad påvirker kvaliteten af kommunikationen.

- Vis du har noget på hjerte!
- Vis du selv er engageret i emnet.
- Tal aldrig ned til publikum
- Gør emnet relevant for publikum.

Forsamlingen afsang de sange som foredragsholderne selv havde valgt som deres foretrukne "hav-sange", lige fra "Se, nu stiger solen af havets skød" til "I am sailing".

Jonathan Jacobsen:

Fremhævede det væsentlige grundprincip i al formidling: "Show me – don't tell me".

Refererede flere undersøgelser over hvordan "folk" bedømmer vigtigheden af havet. I Sverige ligger havmiljøet nr. 2 på listen over de vigtigste nationale temaer, men kun nr. 6 på listen over emner som man kan gøre politikerne ansvarlige for.

Peder Agger:

Referer til de mange nationale rapporter, der glimrer ved IKKE at nævne havets natur og miljøproblemer: Wilhjelm-rapporten, Natur- og Landbrugskommissionens rapport m. fl.

Fremhæver også forskellene i vidensgrundlag hos de der gerne vil formidle og hos modtagerne af formidlingen:

- Eksperterne sidder inde med stor viden
- Lægmand har meget lidt forhåndsviden om naturen og problemerne i havet.

Nævner en række eksempler på emner, der har vist sig at fange danskernes interesse for havet:

- De døde hummere i 1987
- Strandede kaskelotter på Vestkysten
- Algeopblomstringer
- Orkanen "Bodil"

Hanne Kristensen:

Fremhævede den personlige fascination af naturen, og nævnte sin egen opvækst med to biolog-forældre som et eksempel på den måske vigtigste kilde til børns glæde og begejstring for naturen.

Mener dog også at Naturstyrelsen måske ikke er den bedst egnede til at kommunikere og formidle naturen, men stiller sig meget gerne til rådighed for de organisationer, foreninger osv. der har et ønske om konkrete formidlingsprojekter.

Som myndighed skal de hele tiden balancere mellem benyttelse og beskyttelse.

I den afsluttende diskussion blev der rejst spørgsmål til en række meget konkrete sager (råstofindvinding Øresund, overfiskeri m.m.), men der blev også sendt en opfordring til Naturstyrelsen om at medvirke til at etablere bedre kyst-faciliteter (shelters, adgangsveje, informationstavler m.v.).

Ref: PB